

ПІЛОТНИЙ ПРОЄКТ УСУНЕННЯ ВГС

ЛІДЕР ПРОЄКТУ:

**Institute for Social
Policy Development**

ПАРТНЕРИ:

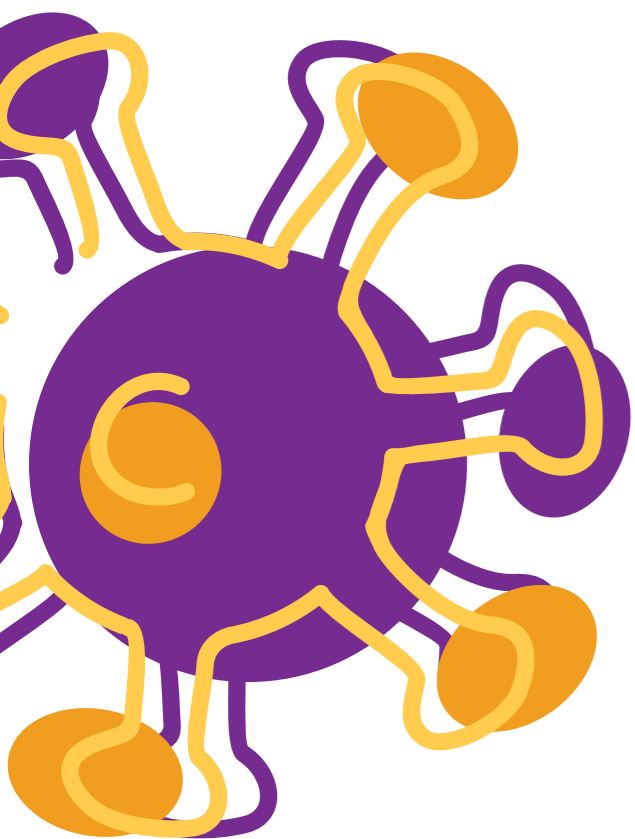
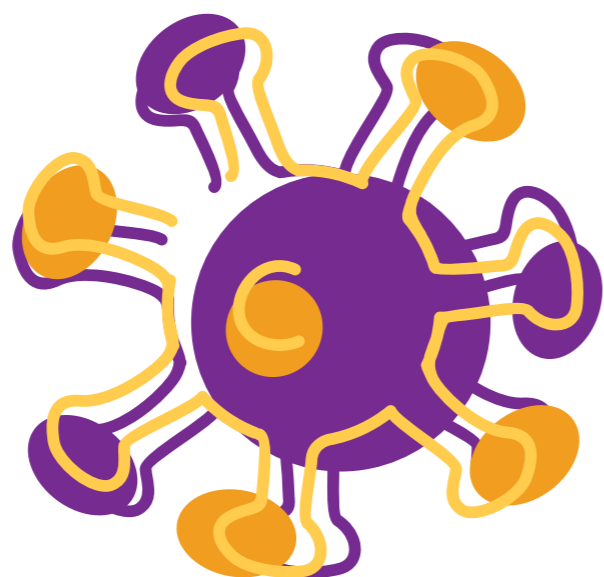
abbvie

Abbott

Вірусний гепатит С ПОСІБНИК

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 Факти про гепатит С. Дізнайтеся більше про свою хворобу	5
РОЗДІЛ 2 Лікування гепатиту С	13
РОЗДІЛ 3 Печінка – лабораторія людини	19
РОЗДІЛ 4 Життя з гепатитом С	23
РОЗДІЛ 5 Дієта	26
РОЗДІЛ 6 Де лікуватися?	32
СЛОВНИК Поняття, пов’язані з гепатитом С	34

Понад 59 мільйонів осіб у світі страждає на вірусний гепатит С.¹

За кілька років запалення печінки може призвести до пошкодження печінки та цирозу. У цьому посібнику ви знайдете основну інформацію про це захворювання.

1. Blach S, et al. Global status update on the HCV prevalence and cascade of care entering 2020. AASLD The Liver Meeting; Nov 12–15, 2021 (abstr 100).

РОЗДІЛ 1

Факти про гепатит С. Познайомся зі своїм захворюванням

Гепатит С – це запалення, викликане вірусом, який пошкоджує клітини печінки.

Цей вірус передається через кров, і ним можна заразитися, коли ваша кров безпосередньо контактує з кров'ю, інфікованою гепатитом С.

Ситуації, в яких може відбутися зараження вірусом

Переливання крові або продуктів крові з використанням зараженої крові (до 1992 р.)

Використання заражених соломинок, голок або ін'єкційних матеріалів (спільно з іншими людьми під час вживання наркотиків)

Незахищений статевий контакт з людиною, інфікованою гепатитом С, якщо відбувається контакт крові з кров'ю

Медичні, хірургічні та стоматологічні процедури, що виконуються повторно використаними або недостатньо простерилізованими інструментами

Недбале виконання манікюру/педикюру (з кровотечею) з використанням неадекватно стерилізованих інструментів (дуже рідко)

Пірсинг і татуювання або акупунктура з використанням невідповідно стерилізованих інструментів

Позичання особистих речей, наприклад, зубної щітки, бритви

Передача вірусу при народженні від матері, інфікованої гепатитом С (дуже рідко)

Як розпізнати захворювання?

Найчастіше перші ознаки захворювання з'являються в період від 2 тижнів до 6 місяців після зараження. У деяких людей симптоми з'являються лише через 30 років після інфікування, часто коли хвороба вже запущена.

Найпоширеніші симптоми:

- сильна втома,
- нудота або блювота,
- втрата апетиту,
- лихоманка,
- темна сеча,
- біль у суглобах або м'язах,
- незрозумілі симптоми або біль у животі чи на рівні печінки,
- знебарвлений стілець,
- жовтяниця (пожовтіння шкіри і білків очей),
- ментальні і психічні симптоми.

Як запобігати передачі вірусу іншим, здоровим особам

Можливо, ви хвилюєтеся про те, що можете заразитися гепатитом С. Будьте спокійні!

Гепатит С не може передаватися через такі звичайні дії, як тримання за руки, поцілунки, пиття з однієї склянки, кашель чи чхання.

Гепатит С може передаватися лише через контакт крові з кров'ю, тому дотримуйтеся двох основних порад:

- **Переконайтеся, що інші люди не користуються предметами, на яких може знаходитися кров, як-от спільні зубні щітки, бритви, електробритви, голки чи шприци.**
- **Уникайте незахищених статевих контактів, під час яких можливий контакт крові з кров'ю.**

Що робити при підозрі на гепатит С?

Якщо ви помітили вищевказані симптоми або якщо ваша кров потрапила в контакт з кров'ю хворої людини, вам необхідно пройти обстеження. Детальний опис складових такого обстеження ви знайдете нижче.

Аналізи, пов'язані з гепатитом С

ТЕСТУВАННЯ НА АНТИТІЛА:

чи ви заражені вірусом?

Коли організм бореться з вірусом, щоб нейтралізувати його, імунна система виробляє антитіла. Їх виявлення дозволяє лікарям підтвердити, чи вірус коли-небудь був у вашому організмі. У 15-25% людей вірус зникає в першому півріччі, тому після цього дослідження виконують тест ПЛР (полімеразної ланцюгової реакції), щоб визначити, чи ваш організм переміг вірус самостійно, чи він все ще присутній і ви страждаєте від т.зв. хронічний гепатит С.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПЛР:

чи вірус все ще у вашому організмі?

Це дослідження встановлює наявність вірусу і визначає його кількість в організмі.

ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНОТИПУ:

яким підтипом вірусу ви інфіковані?

Існують різні штами гепатиту С, позначені цифрами від 1 до 7, і це обстеження покаже вам, який штам вірусу присутній у вашій крові. У Польщі найпоширенішим генотипом вірусу є генотип 1.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОШКОДЖЕННЯ ПЕЧІНКИ:

в якому стані ваша печінка?

Якщо вірус є у вашій крові, лікар перевірить, чи не пошкоджена ваша печінка та чи працює вона належним чином.

1. аналіз крові

вимірювання активності ферментів: **АЛТ, АСТ**

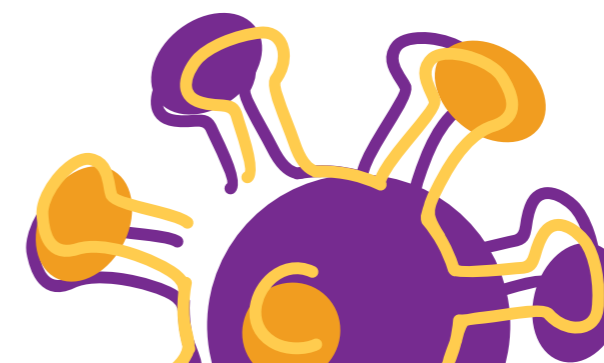
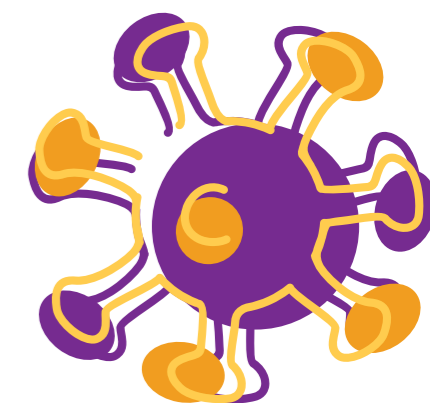
показують, чи пошкоджені клітини печінки

2. фібросканування або еластографія

вимірювання еластичності печінки за допомогою звукових хвиль (тест безболісний)

3. біопсія:

взяття невеликого шматочка тканини печінки та дослідження його під мікроскопом

Що робити після того, як вам поставили діагноз?

Діагноз «Гепатит С» може стати великим шоком. Кожен реагує на це по-різному. Деякі люди відчувають злість, інші збентежені або просто здивовані – усі ці реакції зрозумілі. Необхідність впоратися зі своїми емоціями може бути так само важкою, як і наслідки для здоров'я. Важливо, щоб люди, яким щойно поставили цей діагноз, зверталися по підтримку.

Дізнайтеся, які у вас є варіанти вирішення проблеми:

- зверніться до свого лікаря або медсестри та попросіть додаткову інформацію про гепатит С;
- приєднання до об'єднання пацієнтів із захворюваннями печінки чи до іншої групи підтримки;
- контакт з людиною, хворою на гепатит С, для обміну досвідом про хворобу та боротьбу з нею;
- розмова з психологом.

Перш за все, обов'язково дайте собі час. Деякі люди поведуться так, ніби нічого не сталося, а інші починають боротися. Якщо ви партнер, член родини або друг інфікованої людини, ви також можете звернутися за підтримкою.

Чи варто відкрито говорити про свій діагноз?

Діагноз – справа дуже особиста. Лише вам вирішувати, чи хочете ви про це говорити. Пам'ятайте, що не варто соромитися хвороби.

Прийняття свого діагнозу може бути важким, але це допомагає позитивно налаштуватися на усунення хвороби. На вашому шляху з'явилася перешкода, але сьогодні її подолання вже є можливим.

РОЗДІЛ 2

Печінка – лабораторія людини

Печінка

Печінка є найважливішою залозою в організмі людини. Її вага залежить від статі: у чоловіків 1,5-1,7 кг, у жінок 1,3-1,5 кг. Печінка є внутрішнім органом, розташованим під діафрагмою з правого боку черевної порожнини. Найбільша її частина розташована в правому підребер'ї. У здорової дорослої людини печінка повністю закрыта правою реберною дугою. У дітей вона може трохи виступати, а у новонароджених займає більшу частину черевної порожнини. Нижня частина залози межує з кишечником і шлунком, а зверху і спереду вона стикається з діафрагмою. Як і більшість органів, печінка вкрита серозно-очеревинною оболонкою, яка також вистилає стінки черевної порожнини.

Вибрані функції печінки:

вироблення жовчі, необхідної для травлення і всмоктування, регуляція вироблення холестерину, регуляція вуглеводного обміну (регуляція правильної концентрації глюкози в крові), участь у процесах синтезу (ферментів, гормонів, білків)

участь у перетворенні цукрів і білків у жири

участь у процесах деградації та детоксикації багатьох сполук (спиртів)

зберігання різних інгредієнтів, таких як глікоген, жири, вуглеводи, вітаміни (A, D, B9, B12), залізо.

Захворювання печінки

Печінкова недостатність

це стан, при якому печінка частково або повністю не здатна ефективно функціонувати, тобто синтезувати, метаболізувати, зберігати, фільтрувати та виконувати багато інших функцій. Печінкова недостатність поділяється на хронічну і гостру.

Хронічна печінкова недостатність

це стійка і прогресуюча дисфункція, яка є наслідком хронічного захворювання. Цей стан характеризується печінковою енцефалопатією (порушенням роботи нервової системи внаслідок дії токсинів, що з'являються в організмі внаслідок ураження печінки) і порушенням згортання плазми.

До цієї групи належать насамперед цироз печінки, а також хронічний персистуючий гепатит, хронічний лобулярний гепатит, вовчакоподібний гепатит і неуточнений хронічний гепатит.

Гостра печінкова недостатність

це потенційно оборотна, раптова, стійка та прогресуюча дисфункція печінки (без попередньо діагностованого захворювання печінки), що характеризується початком печінкової енцефалопатії протягом 4–26 тижнів після ураження печінки та порушеннями плазмової коагуляції.

Печінкова недостатність – причини

 хронічне зловживання алкоголем

 неправильне харчування

 вірусний гепатит в анамнезі
(HBV, HCV або інші віруси, що викликають гепатит),

 рак печінки

 отруєння лікарськими засобами
(парацетамолом або іншими гепатотоксичними препаратами)

 отруєння токсинами
(найчастіше токсином блідої поганки)

 фульмінантний гепатит В

 тромбоз печінкової вени

 інші захворювання печінки
(наприклад, хронічний аутоімунний гепатит, хвороба Вільсона)

 інші системні захворювання
(наприклад, шок або сепсис)

Хронічна печінкова недостатність

Гостра печінкова недостатність

Печінкова недостатність – симптоми

безсимптомно. Симптоми недостатності з'являються, лише коли пошкоджена більша частина цього органу.

Спочатку з'являється:

слабкість,

а потім проблеми з травною системою, такі як:

відсутність апетиту,

втрата ваги,

відчуття наповненості після їжі,

погана переносимість жирів і алкоголю,

біль у животі (особливо праворуч),

метеоризм,

неприємна відрижка після їжі, нудота.

Далі з'являються:

жовтяниця,

збільшення печінки,

набряк навколо щиколоток ніг,

варикозне розширення вен стравоходу або заднього проходу.

Асцит

тобто наявність рідини в черевній порожнині зазвичай вказує на високий ступінь печінкової недостатності.

Симптоми гострої недостатності дуже схожі з тими, що з'являються при запущеній стадії хронічної форми захворювання. Додатково з'являються:

порушення свідомості

а контакт з хворим неможливий. Ці симптоми з'являються протягом 4–26 тижнів після пошкодження печінки.

Іноді захворювання печінки протікають безсимптомно. Результати біохімічних досліджень також можуть бути в нормі – незважаючи на прогресуючий хворобливий процес. Отже, щоб виявити захворювання печінки, часто необхідно повторювати спеціалізовані дослідження багато разів.

РОЗДІЛ 3

Лікування гепатиту С

Лікування хронічного гепатиту С в Польщі

Наукові звіти та сучасні медичні знання говорять про те, що лікування хронічного гепатиту С (особливо при досягненні пацієнтом СВВ, тобто стійкої вірусологічної відповіді) призводить до пригнічення запального процесу та покращення функції печінки.

У Польщі лікування гепатиту С проводиться згідно з терапевтичною програмою, яка фінансується Національним фондом здоров'я. Ця програма визначає критерії залучення пацієнта до програми, а також чітко визначає схеми лікування, які можуть фінансуватися за рахунок державних коштів.

З 1 липня 2015 року доступна терапія без інтерферону.

Завдяки тому, що правила відбору на терапію значно розширилися, стало можливим ефективно лікувати пацієнтів вже на ранніх стадіях захворювання. Це особливо важливо, оскільки лікування захворювання на ранній стадії дає реальний шанс зупинити процес фіброзу печінки, а в деяких випадках і повернути ситуацію до моменту перед захворюванням.

Який вигляд має лікування?

Лікування гепатиту С складається з двох етапів: спостереження за печінкою та процесом захворювання (моніторинг) і лікування інфекції.

Лікування визначається такими факторами:

- **ступінь ураження печінки**
(стадія фіброзу: F0–F4)
- **ступінь розвитку симптомів**
- **метаболічні захворювання**
(напр., діабет)
- **наявність інших інфекцій**
(наприклад, шок або сепсис)
- **генотип**
(найчастіше зустрічається 6 генотипів HCV, позначених цифрами від 1 до 6)

І для пацієнта, і для лікаря під час лікування важливо досягти конкретних цілей:

- **усунення вірусу з організму, щоб він не міг завдати (подальшого) пошкодження клітинам печінки,**
- **зменшення запалення печінки,**
- **зниження ризику передачі захворювань,**
- **пригнічення фіброзу (можливо, вже наявного).**

Лікар – звичайно, порадившись із пацієнтом – підкаже, коли потрібно буде почати прийом ліків. Особисті обставини можуть призвести до відкладення терапії або у пацієнта можуть бути інші причини не проходити лікування. Важливо, щоб оточуючі розуміли і поважали рішення хворої людини, яка не хоче проходити лікування. Підтримка друзів і родини дуже важлива. Також важливими є мотивування пацієнта під час терапії та систематичне приймання ліків.

Як допомогти печінці?

Людина з гепатитом С може дещо змінити свій поточний спосіб життя, щоб полегшити навантаження на печінку.

Варто, наприклад:

**не вживати
алкоголь**

**споживати
здорове харчування**

**бути в постійному
русі**

**приймати ліки за
призначенням**
(це включає безрецептурні ліки,
такі як знеболюючі)

**підтримувати
відповідну масу тіла**

**звернутися
до лікаря**
перед початком будь-якої дієти
чи програми фізичних вправ

РОЗДІЛ 4

Життя з гепатитом С

Гепатит С стосується цілої родини

Таке захворювання, як хронічний гепатит С, стосується цілої родини. Кожен зі членів родини повинен буде проявити терпіння і підтримку.

Варто все пояснити своїм близьким: показати їм посібник, пояснити, що це за хвороба та які існують шляхи зараження (гепатит С не передається при рукостисканні, кашлі, чханні, дотику, через спільний посуд, воду), наголосити бритви та інших туалетних приналежностей (оскільки на них може міститися кров).

Стигматизація

Багато пацієнтів можуть соромитися свого захворювання або відчувати негативне ставлення інших людей до інфікованих гепатитом С. Однак це лише через незнання вірусу та способів його передачі. У такій ситуації поясніть, що це за хвороба, і скажіть, що вона виліковна завдяки сучасним методам лікування.

Секс

Гепатит С не класифікується як захворювання, що передається статевим шляхом, і немає доказів інфекційності сперми людей, інфікованих лише гепатитом С. Ризик зараження при статевому контакті хоч і невеликий, але все ж існує через можливість пошкодження епідермісу або слизової оболонки репродуктивних органів під час рухів статевого члена в піхві.

З цієї причини використання презерватива є профілактичним заходом проти можливого зараження.

Подорожі

Припиняти подорожі через гепатит С немає причин. Однак, якщо ви проходите лікування, обговоріть зі своїм лікарем варіанти медичної допомоги в тому місці, куди ви подорожуєте. Для цього варто переконатися, що у вас є відповідна туристична страховка, яку вимагають місцеві медичні центри.

Більше інформації про безпечні подорожі надають місцеві асоціації підтримки пацієнтів, наприклад ELPA – Європейська асоціація пацієнтів із захворюваннями печінки (www.elpa-info.org/).

РОЗДІЛ 5

Дієта

Харчова підтримка залежить від стадії захворювання. При хронічних захворюваннях печінки застосовуються індивідуальні рекомендації щодо дієти, а в окремих випадках – дієтологічне лікування.

Харчування

Пацієнти із захворюваннями печінки часто страждають від недоїдання, що зумовлено як захворюванням, так і неправильним харчуванням. Зазвичай рекомендується їсти 5-6 разів на день через рівні проміжки часу, але в особливих ситуаціях (наприклад, при недоїданні) кількість порцій можна збільшити.

Рідини

У початковий період при більшості захворювань печінки споживання рідини не обмежується, але при цирозі лікар може призначити обмеження споживання води.

Що виключити

Не дозволяється вживати каву, міцний чай, гострі спеції або ті спеції, які викликають біль і метеоризм у конкретної людини.

З раціону слід виключити смажену, копчену, мариновану їжу та їжу з оцтом, а також напівфабрикати.

Не рекомендується вживати дуже холодні та гарячі страви та напої.

Забороняється вживати алкоголь.

Технологія приготування

Технологія приготування страв: варіння і готування на пару, запікання в алюмінієвій фользі або пергаменті, запікання в рукаві, тушкування без жиру, смаження на сковородах-гриль і знежирених сковородах, запікання в глиняному горщику.

Пам'ятайте!

Харчування повинно забезпечувати всі необхідні поживні речовини для створення ідеальних умов для лікування.

У щоденний раціон повинні входити:

Білки

Різні джерела білка, причому більше половини білка повинні бути тваринного походження: молочні продукти, риба і птиця, кролятина, дичина і яєчний білок, рідше слід їсти червоне (нежирне) м'ясо. Рослинні джерела білка – особливо горох, квасоля, сочевиця, соя – можуть, на жаль, переноситися гірше.

Жири

Жири повинні бути легкозасвоюваними: з молока, вершкового масла і рослинних жирів (олії, оливкова олія). З раціону виключають тваринні жири з високою температурою плавлення (сало, смалець, бекон). При порушеннях жовчовиділення може знадобитися обмеження кількості жирів.

Вуглеводи

Вуглеводи покривають основні енергетичні потреби. Добре переносяться: крохмаль, що міститься в зернових продуктах і картоплі, вуглеводи з рису, макаронних виробів, круп дрібного помелу. Простих цукрів уникаємо. Їх надлишок у раціоні (цукор, солодоші) може призвести до важкої жирової хвороби печінки, яка погіршує функції хворого органу.

Клітковина

Клітковина міститься в рослинних продуктах, овочах і фруктах. Її кількість слід регулювати відповідно до стану вашого здоров'я (наприклад, залежно від кількості випорожнень, діареї чи запору).

Вітаміни та мінеральні солі

Рекомендується вживати у великій кількості продукти, багаті вітамінами: А (риб'ячі жири, жовті, оранжеві та червоні овочі та фрукти), К (зелені листові овочі, помідори, полуниця), С (свіжі овочі та фрукти) і вітаміни групи В (пивні дріжджі). Овочі та фрукти добре вживати в подрібненому вигляді, у вигляді пюре. Можна їсти листя салату і дрібно натерту моркву, якщо добре їх переносите.

При хронічних захворюваннях печінки лікар – залежно від клінічного стану, пов'язаного із захворюванням печінки та супутніх захворювань – може індивідуально змінити рекомендації щодо харчування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ПРОДУКТИ

Зернові продукти

хліб білий, пшеничний, хрусткий, грехем, бісквіт, сухарі, дріжджові пироги, фруктові пироги, кекс, пряники, вівсяні пластівці, кукурудзяні пластівці, білий рис, тонка паста, дрібна крупа (манна, кус-кус)

Овочі

відварені, протерті, дрібно нарізані, молода стручкова квасоля, кабачки, цвітна капуста, картопля (відварна, пюре), можна з маслом; сирі: зелений салат, очищені помідори, кріп, петрушка, морква, броколі, селера, буряк (в обмеженій кількості через високий вміст клітковини)

Фрукти

ягоди (чорна смородина, малина, полуниця) – у вигляді пюре; лимони, апельсини, мандарини, грейпфрути, абрикоси, персики, яблука (бажано печені або відварені), банани, виноград (без кісточок і шкірки)

Молоко та молочні вироби

знежирене молоко, знежирені йогурти, кефір, кисле молоко, знежирений сир, пахта, знежирений гомогенізований сир

Яйця

яєчні білки, яйця на м'яко, пашот, яєчня, омлети

М'ясо

м'ясо курки та індички (без шкіри), телятина, нежирна яловичина, м'ясо кролика, м'ясо птиці, м'ясо птиці в желе, вирізка, шинка без видимого жиру

НЕ РЕКОМЕНДОВАНО

свіжий хліб, крупа грубого помелу (гречана, перлова), французькі круасани, здобні булочки, смажена на жиру випічка (наприклад, пончики, хворост), пісочне тісто, крекери

капустяні овочі, сухі бобові, стручкова квасоля, цибуля, часник, зелена цибуля, спаржа, цибуля-порей, ріпа, перець, огірки, редис, страви з картоплі: картопля фрі, смажена картопля, деруни, чіпси

усі незрілі фрукти, груші, сливи, вишні, агрус, сухофрукти, мариновані фрукти, горіхи, фініки, інжир

жирне молоко, сир і сир гомогенізований жир, жовтий сир і плавлений, блакитний сир, сир фета, вершки, згущене молоко

яєчня, смажена в жирі/беконі, оката яєчня, круті яйця

жирна яловичина і свинина, качка і гусятина, баранина, смажене м'ясо, м'ясо в паніровці, в'ялене м'ясо, копченості, жирні сорти м'яса, салямі, кров'яна ковбаса, паштети, сосиски, ковбаси, м'ясні консерви

РЕКОМЕНДОВАНІ ПРОДУКТИ

Риба

риба нежирних сортів (тріска, минтай, окунь, щука, лин, судак, хек, палтус) і жирних сортів (форель райдужна, сардина, оселедець, скумбрія, лосось, вугор), риба на грилі, запечена в духовці, в желе

Супи

молочний, овочевий, картопляний, крупник, загущений борошном або молоком, вегетаріанський бульйон

Жири

ріпакова олія, соняшникова олія, соєва олія, оливкова олія, вершкове масло та м'який маргарин у невеликій кількості, солодкі вершки

Спеції та соуси

кріп, петрушка, майоран, кмин, базилік, орегано, ваніль, гвоздика, кориця, лимонний сік, аніс, слабка лимонна кислота

Десерти

фруктові муси, желе, пудинги зі знежиреного молока, бджолиний мед, джеми без кісточок, цукор

Напої

мінеральна негазована вода, німецький чай, фруктові компоти, розбавлені фруктові та овочеві соки, кава з молоком, натуральна кава, злакова кава, молочні коктейлі

НЕ РЕКОМЕНДОВАНО

риба копчена, смажена на вершковому маслі, салі або маргарині, в паніровці, креветки, кальмари, ікра, мідії

жирні супи, зварені на м'ясному бульйоні, на кісному бульйоні, щі, горохові, квасолеві, огіркові, заправлені вершками

твердий маргарин, смалець, сало, вершки, бекон

паприка, перець, оцет, гірчиця, майонез, чилі, каррі, соуси ру, цибуля, часник, усі види маринованих овочів

пудинги з незбираного молока, креми, морозиво, вершковий або масляний соуси, торти, пончики, жирні тістечка, наприклад, з листового тіста, промислові кондитерські вироби, шоколад, батончики, іриски, карамель, горіхи, халва

міцна кава і чай, какао, шоколад, газовані напої, кола, алкоголь

РОЗДІЛ 6

Де лікуватися?

Актуальну інформацію про інфекційні клініки та лікарні Польщі можна знайти на сайті Національного фонду здоров'я:

<https://aplikacje.nfz.gov.pl/umowy/search.aspx>

СЛОВНИК

Поняття, пов'язані з гепатитом С

DVR

Пізня вірусологічна відповідь. РНК ВГС не виявляється на 24-му тижні лікування у пацієнтів, у яких вона була виявлена на 12-му тижні (див. pEVR).

EOT (англ. end of treatment – кінець лікування)

Відноситься до відповіді на лікування наприкінці терапії, наприклад, виявлене або невизначене вірусне навантаження ВГС.

EVR (англ. partial early virological response – частково рання вірусологічна відповідь)

Зменшення РНК ВГС принаймні на 2 log₁₀ на 12-му тижні та невизначена віремія ВГС на 24-му тижні лікування (див. DVR).

RGT (англ. response-guided therapy – терапія, керована відповіддю)

Визначення тривалості лікування хронічного гепатиту С залежно від рівня РНК ВГС, виявленого під час терапії.

RVR (англ. rapid virological response – швидка вірусологічна відповідь)

Швидка вірусологічна відповідь, РНК ВГС не визначається на 4-му тижні лікування.

SVR (англ. sustained virological response – стійка вірусологічна відповідь)

Стійка вірусологічна відповідь, РНК ВГС не визначається через 24 тижні після завершення лікування. Означає зцілення.

А

Аланін-амінотрансфераза (АЛТ)

Фермент, який виділяється, серед іншого, з клітин печінки. Підвищення активності цього ферменту в крові може свідчити про ураження печінки.

Альбумін

Білок, що виробляється печінкою. Низька концентрація альбуміну може вказувати, серед іншого, на неправильне харчування або печінкову недостатність.

Альфа-фетопротеїн (AFP)

Білок, рівень якого в крові часто підвищений у людей з раком печінки.

Анемія

Див.: неокрів'я.

Анти-НСV

Антитіла до вірусу гепатиту С (НСV). Їх наявність у крові вказує на інфекцію ВГС (НСV), що була перенесена в минулому або залишається в організмі.

Антиген	Будь-який агент або речовина, що стимулює імунну відповідь. Може надходити ззовні (наприклад, бактерії та віруси) або зсередини організму (наприклад, власні клітини).
Антитіла	Білки, що виробляються організмом у відповідь на контакт з мікроорганізмом для боротьби з ним. Антитіла виробляються як наслідок інфекції або вакцинації.
Аспартатаміно-трансфераза (АСТ)	Фермент, який виділяється, серед іншого, з клітин печінки. Підвищення активності цього ферменту в крові може свідчити про ураження печінки.
Асцит	Аномальне накопичення рідини в черевній порожнині.

Б

Безсимптомність	Тобто відсутність симптомів захворювання. Безсимптомна інфекція – інфекція без клінічних симптомів.
Білі кров'яні клітини (лейкоцити)	Група клітин крові, що відповідає за імунітет.
Біопсія печінки	Медична процедура, під час якої дуже маленький шматочок тканини печінки береться для гістопатологічного дослідження з метою діагностики або оцінки тяжкості захворювання печінки.

В

Варикозне розширення вен стравоходу	Розширені кровоносні судини в стравоході. Виникнення варикозу стравоходу обумовлено порушенням кровотоку по ворітній вені, наприклад, в результаті цирозу печінки.
ВГС (HCV)	Вірус гепатиту С (HCV) – оболонковий ssRNA-вірус з родини Flaviviridae, роду Heparaviruses.
Вертикальна інфекція	Передача інфекції від матері до дитини. Вертикальне зараження може відбутися внутрішньоутробно (під час вагітності), під час пологів і при грудному вигодовуванні.

Вірус	Органічні молекули, що складаються з білків і нуклеїнових кислот (ДНК або РНК).
Вірусемія ВГС	Наявність в крові вірусу гепатиту С.
Вірусологічний прорив	Повторна поява РНК ВГС під час терапії у пацієнта, вірусемія ВГС якого раніше не виявлялася.
Внутрішньо-лікарняна інфекція	Інфекція, яка виникає під час лікування в стаціонарі.
Вступна фаз (англ. lead in – вступ)	4-тижневий етап терапії пегільованим інтерфероном і рибавірином, після чого до лікування додається боцепревір.
Гемоглобін	Червоний залізовмісний пігмент у еритроцитах, який забезпечує транспорт кисню.

Г

Ген	Основна одиниця спадковості. Гени містять спадкову інформацію, закодовану у формі ДНК(або РНК у деяких вірусів).
Генотип	Зразок генетичної інформації, унікальний для групи організмів або вірусів. На даний час описано 7 генотипів ВГС.
Гепаднавіруси	Сімейство вірусів, до якого входить вірус гепатиту В.
Гепатит	Запалення печінки, яке може бути викликано, серед іншого: інфікуванням гепатотропними вірусами, аутоімунними процесами, алкоголем, ліками.
Гепатомегалія	Збільшення печінки.
Гепатотропний вірус	Вірус, що викликає гепатит. Розрізняють первинні гепатотропні віруси (наприклад, ВГА, ВГВ, ВГС, ВГD, ВГЕ), для яких органом-мішенню є печінка, і вторинні гепатотропні віруси, наприклад, цитомегаловірус або вірус Епштейна-Барр, які також можуть спричиняти гепатит, але печінка не є їх першочерговою ціллю.
Гепатоцит	Печінкова клітина.
Група підвищеного ризику	Група людей, особливо вразлива до даної хвороби.

ГЦК (гепатоцелюлярна карцинома)

Первинний рак печінки.

Д

Безсимптомність

Психічний стан, що характеризується почуттям смутку та безпорадності, зневірою, труднощами зосередження та бездіяльністю. Психічні зміни впливають на повсякденну діяльність і нормальне функціонування.

Білі кров'яні клітини (лейкоцити)

Кваліфікована особа, яка допомагає у плануванні здорового харчування.

Біопсія печінки

Компонент живих клітин, який зберігає генетичну інформацію, специфічну для певного організму (наприклад, колір очей).

Е

Експозиція

Вірогідність контакту з вірусом, бактерією тощо.

Еластографія печінки

Неінвазивний метод візуалізації еластичності печінки. Використовується для оцінки фіброзу печінки.

Ж

Жовтяниця

Стан, що характеризується жовтим забарвленням шкіри та очей.

Жовч

Рідкий секрет печінки, що сприяє травленню.

Жовчовивідні протоки

Шляхи руху жовчі з печінки і жовчного міхура в дванадцятипалу кишку.

З

Запалення

Реакція організму, що характеризується почервонінням, підвищенням температури, болем, набряком і порушенням функції.

Захворювання, що передається статевим шляхом

Будь-яке захворювання, що може передаватися статевим шляхом.

Зцілення

Зняття всіх симптомів захворювання та усунення причини.

І

Імунна відповідь

Захисна реакція імунної системи проти інфекційного агента (наприклад, бактерій, вірусів), ракових клітин або власних тканин організму (так звані аутоімунні захворювання).

Імунна система

Складна система, яка відповідає за захист організму від інфекції.

Інгібітор

Фактор, що уповільнює або гальмує діяльність.

Інгібітор NS5A

Агент, який зв'язується з білком, необхідним для реплікації вірусу (неструктурним білком 5A).

Інгібітор полімерази

Агент (наприклад, ліки), який пригнічує дію полімерази, необхідної для реплікації вірусу.

Інгібітор протеази

Агент (наприклад, ліки), який блокує реплікацію вірусу, впливаючи на фермент вірусної протеази. Інгібітори протеази використовуються в поєднанні з іншими препаратами для лікування ВІЛ та ВГС-інфекцій.

Інтерлейкін 28В (IL28В)

Варіант інтерлейкіну, який керує імунною відповіддю на інфекцію ВГС. Виділяють три генотипи цього інтерлейкіну: СС, ТТ, СТ. Вважається, що пацієнти з генотипом IL28В СС краще реагують на лікування інтерфероном.

Інтерферони

Група білків, що знаходяться в організмі та утворюють важливу частину імунної системи. Вони мають противірусні, протипухлинні властивості, а також активізують імунну систему. Також вони виробляються штучно для лікування, наприклад, гепатиту С або розсіяного склерозу.

І

Клінічні випробування

Наукові дослідження, що перевіряють ефективність і безпеку нових ліків та інших методів лікування (наприклад, комбінації кількох препаратів, використання певного препарату за новими показаннями). Вони проводяться для перевірки нових тестів і діагностичних процедур, а також ефективності вакцин у профілактиці захворювань.

Комбіноване лікування

Лікування конкретного захворювання двома або більше препаратами.

Л**Лікарські взаємодії**

Реакція, яка може виникнути, коли кілька ліків приймаються разом або коли ліки приймаються з певною їжею чи травами. Взаємодія лікарських засобів може посилювати або послаблювати дію препарату, що призводить до виникнення побічних ефектів (навіть потенційно небезпечних для життя) або знижує терапевтичний ефект.

М**Монотерапія**

Лікування даного захворювання одним препаратом.

Морфологія крові

Основний аналіз крові, що складається з кількісної та якісної оцінки лейкоцитів, еритроцитів, тромбоцитів і концентрації гемоглобіну.

Мутація

Зміна генетичного матеріалу.

Н**Недокрів'я (анемія)**

Зменшення кількості еритроцитів або зниження здатності крові переносити кисень. Симптоми включають: стомлюваність, слабкість, блідість шкіри.

Нейтропенія

Зменшення кількості нейтрофілів (нейтрофіли є типом лейкоцитів). Нейтропенія може збільшити ризик інфікування.

Некроз

Загибель клітин, частин тканин або органів.

Носій

Інфікована (наприклад, вірусом) людина, яка не має симптомів захворювання, але може заразити інших.

О**Онкоген**

Фактор, що сприяє розвитку злоякісної пухлини, наприклад, раку. Онкогени включають, серед іншого: ВГС і ВГВ.

Опортуністична інфекція

Інфекція, характерна для людей зі зниженим імунітетом.

П**Пегільований інтерферон альфа (PegIFN)**

Форма альфа-інтерферону в поєднанні з молекулою поліетиленгліколю. Завдяки такій комбінації він розщеплюється повільніше інших інтерферонів і підтримує постійний рівень препарату в організмі, тому його можна вводити раз на тиждень.

Переливання крові

Переливання крові або її компонентів з лікувальною метою.

Печінка

Найбільший орган людського тіла. Відіграє важливу роль, серед іншого: у виробництві білків, перетворенні цукрів і жирів і виведенні токсинів

Печінкова енцефалопатія

Розлад у функціонуванні головного мозку, викликаний пошкодженням печінки, що перешкоджає виведенню з крові токсинів, наприклад аміаку, які, потрапляючи в мозок, викликають порушення його функціонування (від легкої дезорієнтації до коми).

Печінкові проби

Дослідження крові, які допоможуть перевірити функцію печінки та виявити її пошкодження. Вони допомагають діагностувати захворювання печінки.

Плазма

Рідка складова крові.

Побічні ефекти

Побічні та небажані ефекти препарату.

Поведінка високого ризику

Поведінка, яка підвищує ймовірність розвитку захворювання.

Повна відсутність відповіді на лікування

Відсутність зниження вірусного навантаження ВГС принаймні на 2 log₁₀ (у 100 разів) до 12-го тижня протівірусного лікування.

Повторна терапія

Див. Повторне лікування.

Повторне лікування (ретерапія)

Повторний початок лікування через рецидив захворювання або відсутність ефективності попередньої терапії.

Повторюваність

Повторна поява симптомів захворювання після безсимптомного періоду (ремісія симптомів захворювання). При лікуванні інфекції ВГС рецидив означає повторну появу вірусемії ВГС, навіть якщо її не було виявлено наприкінці лікування.

Опортуністична інфекція	Інфекція, характерна для людей зі зниженим імунітетом.
Полімеразна ланцюгова реакція (ПЛР)	Тест, який виявляє генетичний матеріал (наприклад, вірус) у крові або тканині.
Препарати, що діють безпосередньо на вірус (англ. DAA – прямиї противірусні засіб)	Група препаратів, які зв'язуються з ферментами, ключовими для розмноження вірусу гепатиту С. Існує принаймні чотири категорії цих препаратів: інгібітори протеази, інгібітори полімерази (нуклеозидні та нуклеотидні) та інгібітори NS5A.
Прогноз	Прогнозування наслідків певного захворювання та шансів на одужання.
Профілактика	Профілактика захворювань, наприклад, за допомогою вакцинації.

Р

Ремісія	Часткове або повне зникнення або зменшення вираженості симптомів захворювання. Ремісія може бути спонтанною або спричиненою лікуванням.
Реплікація вірусу	Розмноження вірусу, подвоєння його генетичного матеріалу.
Рибавірин	Синтетичний противірусний препарат, що підвищує ефективність лікування інтерфероном при хронічному гепатиті С.
Рівень виявлення (детекції)	Найменша кількість речовини (наприклад, РНК ВГС), яку можна виявити за допомогою конкретного тесту.
РНК (рибонуклеїнова кислота)	Речовина, що міститься в кожній клітині та допомагає читати генетичну інформацію, закодовану в ДНК, для виробництва білків.
РНК ВГС	Генетичний матеріал вірусу гепатиту С. Його наявність в організмі людини свідчить про інфекцію ВГС.

С

Свербіж	Неприємні відчуття на шкірі, що викликають бажання почухатися.
----------------	--

Сенсибілізація (алергія)	Аномальна імунна відповідь на антиген, який зазвичай не викликає побічної реакції, наприклад пилок трав. Алергія може проявлятися, серед іншого: нежитьом, висипом, астмою та анафілактичним шоком.
---------------------------------	---

Скринінг	Тип дослідження, який проводиться серед людей без симптомів захворювання з метою його раннього виявлення та лікування, а також для запобігання серйозним наслідкам захворювання в майбутньому.
-----------------	--

Спленомегалія	Збільшення селезінки.
----------------------	-----------------------

Спосіб передавання	Передача інфекції або захворювання від однієї людини до іншої.
---------------------------	--

Стійкість до ліків	Втрата ефективності препарату, який раніше міг контролювати або вбивати організми, наприклад віруси. Мутації в геномі даного мікроорганізму можуть призвести до стійкості до ліків.
---------------------------	---

Т

Токсичний	Іншими словами: отруйний, шкідливий.
------------------	--------------------------------------

Трансамінази	Ферменти печінки (див.: аланінамінотрансфераза та аспартатамінотрансфераза).
---------------------	--

Трансплантація печінки	Процес імплантації печінки або її фрагмента від донора реципієнту.
-------------------------------	--

Тромбоцити	Клітини крові, що відповідають за її згортання.
-------------------	---

Тромбоцитопенія	Занадто низький рівень тромбоцитів.
------------------------	-------------------------------------

У

УЗД	Технологія, яка дозволяє отримати зображення органів або плоду за допомогою ультразвукових хвиль.
------------	---

Ф

Фактор ризику	Фактори, що підвищують ймовірність розвитку певного захворювання, наприклад, куріння збільшує ймовірність розвитку раку легенів, а внутрішньовенне вживання наркотиків збільшує ймовірність інфікування ВІЛ, ВГС, ВГВ.
----------------------	--

Фіброз печінки	Рубцювання печінки. Може бути легким або прогресувати до цирозу.
Фіброскан	Неінвазивний метод оцінки фіброзу печінки (різновид еластографії).
Фібротест	Неінвазивний тест, який використовується для діагностики фіброзу печінки на підставі аналізу зразка крові.
Флавівіруси	Група вірусів, деякі з яких викликають захворювання людини. До них відноситься вірус гепатиту С.

Х

Хибно негативний	Негативний результат тесту в особи, яка має захворювання або стану, наявність якого перевіряється тестом.
Хибно позитивний	Позитивний результат тесту в особи, яка не має захворювання або стану, наявність якого перевіряється тестом.

Холестааз	Обструкція відтоку жовчі з печінки, жовчного міхура або позапечінкових жовчних шляхів у дванадцятипалу кишку (тонкий кишечник).
------------------	---

Ц

Цироз печінки	Запущена стадія хронічного захворювання печінки, при якій здорова тканина заміщується рубцевою.
----------------------	---

Ч

Часткова відповідь на лікування ВГС-інфекції	Зниження вірусного навантаження ВГС принаймні на 2 log ₁₀ (100 разів) до 12-го тижня лікування без зникнення РНК ВГС до кінця лікування.
---	---

Ш

Шлях зараження	Шлях передачі збудника інфекції від хворої людини до здорової.
-----------------------	--

Щ

Щеплення	Введення вакцини для отримання імунітету проти конкретного інфекційного захворювання.
-----------------	---

